

Завдання ІІ етапу Всеукраїнської олімпіади з астрономії. 10 клас. 21.12.2021 р.
(Термін виконання – 3 години)

1.1 Яке тіло розташоване в центрі геоцентричної системи світу?

- a) Земля;   б) Місяць;   в) Сонце;   г) Венера.*

1.2 Яка з цих одиниць не є одиницею вимірювання відстані?

- а) парсек;   б) світловий рік;   в) астрономічна одиниця;   г) радіан.*

1.3 В якій фазі перебуває Місяць під час місячного затемнення?

- а) в першій чверті;   б) в фазі нового Місяця;   в) в останній чверті;   г) в фазі повного Місяця.*

1.4 Які об'єкти не належать до малих тіл Сонячної системи?

- а) астероїди;   б) супутники планет;   в) метеороїди;   г) комети.*

1.5 Яка з перелічених планет має більше, ніж 2 супутники?

- а) Венера;   б) Земля;   в) Марс;   г) Уран.*

1.6 Яке з перелічених сузір'їв входить до поясу Зодіака?

- а) Оріон;   б) Ліра;   в) Риби;   г) Змія.*

(За кожну правильну відповідь **0,5 бала**)

2. Знайти мінімальний період обертання супутника планети, середня густина якої $3103 \text{ кг}/\text{м}^3$.

$$V = \frac{4}{3}\pi R^3 \quad G = 6,67 \cdot 10^{-11} \frac{\text{Н} \cdot \text{м}^2}{\text{кг}^2}$$

(Об'єм кулі , гравітаційна стала). (**5 балів**)

3. Одне з великих протистоянь Марса відбулося 28 серпня 2003 року о 17:30 за всесвітнім часом. Наступна така подія була у 2018 році. Визначити момент цього протистояння (дату і час). Синодичний період Марса 779,95 діб. (**3 бали**)

4. З якого краю місячного диска в середніх широтах північної півкулі Землі починається повне місячне затемнення? З якого краю сонячного диска починається сонячне затемнення? Намалювати схеми, що пояснюють відповіді. Чому сонячні і місячні затемнення не відбуваються щомісяця? (**4 бали**)

5. Український фанат футболу, будучи на військовому матчі своєї команди помітив, що Сонце 22 червня було в найвищій точці о 15 год 15 хв за київським часом, а висота Полярної зорі над горизонтом опівночі становила 40° . Після матчу він вирішив здійснити подорож на південь вздовж меридіану і проїхав 223 км.

- а) Визначити географічні координати місця проведення матчу. (**3 бали**)
б) На якій висоті над горизонтом буде Полярна зоря о 3 годині в пункті, куди приїхав турист після подорожі? (**3 бали**)

Радіус Землі вважати рівним 6400 км.

6. На малюнку зображено Марс і Венеру в одинаковому масштабі. Використовуючи лінійку, визначити радіус Марса, якщо радіус Венери 6052 км. Порівняти кутовий діаметр Венери, видимий з Марса і кутовий діаметр Марса, видимий з Венери. (**4 бали**)

Завдання ІІ етапу Всеукраїнської олімпіади з астрономії. 11 клас. 21.12.2021 р.

(Термін виконання – 3 години)

Зоряною картою користуватися заборонено

1.1 Формою орбіти небесного тіла, ексцентризитет якої дорівнює нулю, є...

- a) ...коло;   б) ...еліпс;   в) ...парабола;   г) ...гіпербола.*

1.2 Момент, коли світило проходить меридіан і знаходиться найвище над горизонтом, називають...

- а) ...справжньою північчю;   б) ...справжнім півднем;   в) ...верхньою кульмінацією;   г) ...нижньою кульмінацією.*

1.3 На схематичному малюнку відображені траекторії руху Землі навколо Сонця. Вказати положення, в якому Земля перебуває весною для спостерігача в північній півкулі.

- а) 1;   б) 2;   в) 3;   г) 4.*

1.4 Однакова тривалість дня і ночі протягом року становить 12 годин...

- а) ...на Північному полюсі Землі;   б) ...на Південному полюсі Землі;
в) ...на екваторі Землі;   г) ...в тропічному поясі Землі.*

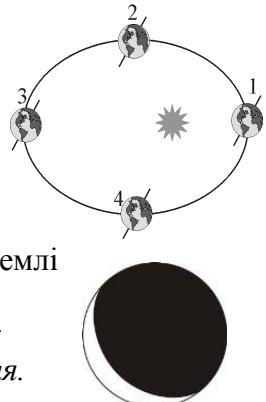
1.5 Під час подорожі з Польщі в Україну час на годинниках...

- а) ...переводять на 1 год назад;   б) ...переводять на 1 год вперед;
в) ...переводять на 2 год вперед;   г) ...не змінюють.*

1.6 На малюнку відображена фаза Місяця, появу якої у північній півкулі Землі можна спостерігати...

- а) ...на сході, перед сходом Сонця;;   б) ...на сході, після заходу Сонця;
в) ...на заході, після заходу Сонця;   г) ...на заході, перед сходом Сонця.*

(За кожну правильну відповідь **0,5 бала**)

2. Оцінити величину інтервалу часу, протягом якого сходить Сонце (тобто час між моментом появи верхнього краю сонячного диска і моментом, коли диск повністю опиниться над горизонтом) у день рівнодення на екваторі. Видимий кутовий діаметр Сонця $d=0,5^0$. (**3 бали**)

3. Пояснити, чому на Землі буває зима і літо, і чому на Землі буває день і ніч. За яких умов на Землі не відбувалася б зміна пір року? (**3 бали**)

4. Відстань у перигелії астероїда 2 а.о., відстань в афелії – 2,32 а.о. Визначити велику піввісь, ексцентризитет та зоряний період обертання астероїда навколо Сонця. (**5 балів**)

5. Навколо Місяця запустили штучний супутник із мінімальним періодом обертання. Знайти цей період. Визначити мінімальний проміжок часу між двома послідовними проходженнями супутника перед місячним диском при спостереженні із Землі. Маса Місяця: $7,35 \cdot 10^{22}$ кг. Радіус Місяця: 1738 км. Сидеричний період Місяця $T_m=27,32$ доби. Гравітаційна стала

$$G = 6,67 \cdot 10^{-11} \frac{\text{Н} \cdot \text{м}^2}{\text{кг}^2} . \quad (\text{5 балів})$$

6. На малюнку зображені фрагмент зоряного неба над м.Рівне (26^0 сх.д.) 22 грудня на момент місцевого часу 01:00. Позначена на малюнку зоря Капелла має наступні екваторіальні координати: $\alpha = 05^h 17^m$, $\delta = +46^\circ$.

а) Який час буде показувати в цей момент годинник на вашому мобільному телефоні, якщо він іде правильно? (**3 бали**)

б) За допомогою лінійки оцінити схилення зорі Проціон і пряме сходження зорі Рігель. (**3 бали**)

Ригель

Капелла

Процион